

Arkivsak-dok. 26/09601-1
Saksbehandler Marianne Horgen

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Eldrerådet 2023 - 2027	22.05.2026	
Hovedutvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	28.05.2026	
Formannskapet 2023 - 2027	04.06.2026	

Endring i praksis og priser mat dagsenter

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunens praksis med at brukere kan velge bort måltider ved dagaktivitetstilbudet opphører. Måltid inngår som obligatorisk del av tilbudet, og bruker belastes i henhold til gjeldende satser. Transportordningen kan fortsatt velges bort.
2. Sarpsborg kommune fastsetter priser for frokost og middag ved dagsenter til samme nivå som i Fredrikstad kommune for tilsvarende måltider levert av Nedre Glomma kjøkkentjeneste.

Vedlegg:

Sammendrag:

Sarpsborg kommune drifter lovpålagt dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2. Kommunen drifter også dagaktivitetstilbud til eldre. Dagaktivitetstilbudene skal bidra til å opprettholde funksjon, fremme livskvalitet og redusere ensomhet, og anbefales å inneholde sosiale, kognitive og fysiske aktiviteter, samt transport og måltider. Måltider vurderes som en sentral del av tilbudet.

Sarpsborg kommune tilbyr i dag dagaktivitetstilbud uten betaling for selve oppholdet, men med betaling for transport og måltider. Kommunen har hatt en svært fleksibel ordning der brukerne daglig kan velge om de ønsker måltider. Dette har medført økt administrasjon og tilrettelegging, samt muliggjort deltakelse uten kostnad for enkelte brukere.

Etter overgang fra Tingvoll kjøkken til Nedre Glomma kjøkkendrift vil måltider forhåndsbestilles for en lengre periode, noe som gjør dagens fleksible ordning krevende, samtidig som den øker risikoen for matsvinn.

For å følge faglige anbefalinger, redusere administrativ belastning og begrense matsvinn, foreslås det å endre praksis slik at måltider inngår som en obligatorisk del av dagaktivitetstilbudet og ikke kan velges bort. Endringen vurderes å medføre lav risiko for redusert deltakelse.

I forbindelse med overgangen til Nedre Glomma kjøkkendrift foreslås en økning av prisen på frokost. Prisen foreslås økt med 5 kroner, til samme nivå som frokost levert til innbyggere i Fredrikstad. Samlet sett vil brukernes totale kostnad pr. dag reduseres fra 271 til 248 kroner, siden pris for middag er satt ned.

En gjennomgang av praksis i Fredrikstad, Moss og Halden viser at kommunene har ulike betalingsordninger for dagaktivitetstilbud. Sarpsborg vil fortsatt ha et akseptabelt prisnivå sammenlignet med nabokommunene.

Utredning

Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven paragraf 3-2 har kommunen siden 2020 hatt plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Dagaktivitetstilbudet skal bidra til å ivareta deltakerens funksjoner i dagliglivet, fremme livskvalitet og forebygge/ redusere isolasjon og ensomhetsfølelse¹. Dagaktivitetstilbudet er anbefalt å inneholde både sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter. Det bør tilrettelegges med transportordning og måltider.

Uavhengig av individuelle behov anbefales det at måltider inngår som en integrert del av dagaktivitetstilbudet. Mange personer med demens som bruker dagaktivitetstilbudet, bor alene. Disse kan ha et redusert og mangelfullt kosthold som følge av demenssykdommen. Aktiviteter knyttet til måltider kan stimulere ulike sanser som lukt, smak, syn og berøring. Personer med demens løper særlig risiko for under- og/eller feilernæring, og ernæringsutfordringene er sammensatte. Måltider vil derfor utgjøre en sentral del av dagaktivitetstilbudet².

Kommunen har ikke en plikt å tilby dagaktivitetstilbud til eldre uten en demenssykdom, men dette er en tjeneste kommunen kan tilby basert på økonomi og behov. Tilbudet skal gi sosialt samvær, aktiviteter og måltider. Tilbudet rettes primært mot hjemmeboende som trenger en mer aktiv hverdag eller sosialt fellesskap.

Praksis og priser i Sarpsborg

I Sarpsborg kommune kreves det ikke betaling for selve dagsentertilbudet, men brukerne betaler for bruk av transporttjeneste og måltider. Denne betalingsordningen er vanlig i mange kommuner. Brukerne av dagaktivitetstilbudene i Sarpsborg har i tillegg en svært fleksibel ordning, som ikke er vanlig i andre kommuner. Brukerne kan fritt velge fra dag til dag om de ønsker å spise på senteret i løpet av dagen eller ikke. Denne fleksibiliteten krever unødvendig administrasjon og tilrettelegging for dagsentrenes personale. Det legger samtidig til rette for at det er mulig å delta på dagaktivitetstilbudet, uten kostnad for brukeren.

For å møte fremtidens utfordringer med flere eldre, og derav flere personer med demens, har kommunen valgt å dreie kommunens dagtilbud mot flere plasser for personer med demens. Samtidig legges det til rette for at aktiviteter til eldre i større grad kan gjennomføres av frivillige. Kommunen skal fortsatt ha et dagtilbud til eldre uten demensdiagnose, men målgruppen for tilbudet vil rettes mot eldre med høyere grad av helseutfordringer enn i dag. Måltider inngår som en naturlig del av dagaktivitetstilbudet. Tilbud om måltider ved dagsenter er tiltak som kan bidra til bedre ernæringsstatus og redusert risiko for feilernæring hos eldre.

---

¹ [Miljørettede tiltak og aktiviteter ved demens - Helsedirektoratet](#)

² Dagaktivitetstilbud for personer med demens – en håndbok (Aldring og helse)

Dagsentrene har fått levert mat fra Tingvoll kjøkken, som har gjort fleksibiliteten med daglig påmelding til måltider mulig. Etter overgang til Nedre Glomma kjøkkendrift vil det bestilles og levers middager for en uke av gangen. Å opprettholde ordningen med daglig påmelding til måltider vil vanskeliggjøre estimering av rett antall frokost- og middagsporsjoner. Dette medfører en risiko for økt matsvinn.

For å imøtekomme anbefalinger fra Aldring og helse³ om at måltider inngår som en fast del av dagaktivitetstilbudet, samt redusere unødvendig administrasjon og risiko for matsvinn, foreslås det å endre tilbudet slik at måltider inngår som en obligatorisk del av dagaktivitetstilbudet som ikke kan velges bort. En opptelling viser at cirka 23 prosent av de 189 brukerne på dagsentrene av ulike grunner ikke benytter seg av tilbudet om middagservering. Noen av disse spiser imidlertid frokost på dagsenteret.

Endringen kan medføre at enkelte takker nei til dagsentertilbud. Samtidig forventes det at flere vil spise på dagsenter og med det få mer riktig ernæring. Det er også et viktig signal at kommunens dagsentertilbud omfatter et mattilbud så lenge dette vurderes å fremme deltakernes helse. Kommunedirektøren mener fordelene med endringen er større enn ulempene.

I Sarpsborg koster transport til og fra dagsenteret 92 kroner, mens måltidene koster henholdsvis 44 kroner for frokost/lunsj og 135 for middag med dessert. Etter overgangen til Nedre Glomma kjøkkendrift reduseres prisen på middag inklusive dessert til 107 kroner (90 kroner uten dessert). Denne endringen er vedtatt i kommunes gebyrregulativ for 2026. I etterkant av budsjettbehandlingen er det bestemt at dagsentrene skal bestille tørrvarer og til frokostmåltidene fra Nedre Glomma kjøkkendrift. Dette fordi utgifter og inntekter til matvarer på dagsentrene inngikk i regnskapet til Tingvoll kjøkken, og ikke i regnskapet til dagsentrene. I Fredrikstad kommune betaler brukerne 49 kroner for frokosten. Nedre Glomma kjøkkendrift ser behov for en lik prising av frokost i begge kommuner. Det foreslås derfor at pris for frokost på dagsentrene i Sarpsborg økes til 49 kroner. Den totale prisen brukerne betaler etter overgangen til Nedre Glomma kjøkkendrift vil like vel være lavere enn tidligere.

Sarpsborg	Tall i kroner			
	Transport	Frokost	Middag	Sum totalt
Priser før endring	92	44	135	271
Priser etter endring	92	49	107*	248

*Endring i pris for middag ble endret fra 11.05.26

Priser og praksis i Fredrikstad, Moss og Halden

	Tall i kroner		
	Transport	Måltider	Sum totalt
Moss	Skiller ikke kostnad transport og måltid		140/160*
Fredrikstad	0	181/219*	181/219**
Halden	103	252	355

* Moss har forskjell på pris for tilbud til demente (140 kr) og for dagsenter for seniorer (160 kr)

** Forskjell i pris basert på husholdsinnginntekt under eller over 2G

³ Dagaktivitetstilbud for personer med demens – en håndbok (Aldring og helse)

I Fredrikstad er satsene for deltagelse på dagaktivitetstilbud differensiert etter husstandens inntekt, under eller over 2G. Det er ikke mulig å velge bort deler av tilbudet og på den måte redusere prisen. Brukerne betaler ikke for transporttilbudet, men kostnaden for frokost, middag og kaffe er henholdsvis 181/219 kroner pr dag.

Moss kommune har valgt å differensiere prisen på dagsenterplassene utfra om tilbudet er lovpålagt eller ikke. Lovpålagt dagaktivitetstilbud for personer med demens har en egenandel på 140 kroner mens dagaktiviteter for seniorer har en egenandel på 160 kroner. Prisen inkluderer transport, fast aktivitetstilbud og måltider. Det er ikke mulig å velge bort deler av tilbudet og på den måten redusere prisen.

Halden opererer med to satser. For transporttilbud og måltider betaler brukeren 355 kroner, mens de som ordner transport selv betaler 252 kroner. I Halden kommune har de valgt å gi betalingsfritak for måltider, for pasienter som ikke har hjemmesykepleien og dagsenteret ivaretar lovpålagte tjenester, spesielt i forhold til ernæring. Disse brukerne betaler da kun 103 kroner for transporttilbudet. Det er ikke mulig å velge bort deler av tilbudet og på den måten redusere prisen.

Kommunedirektøren foreslår at praksis med at brukere kan velge bort måltider ved dagaktivitetstilbudet opphører. Måltider skal inngå som en obligatorisk del av tilbudet, og bruker belastes i henhold til gjeldende satser. Transportordningen kan fortsatt velges bort. For å harmonisere prisene i oppgavefelleskapet foreslås det at Sarpsborg kommune fastsetter priser for frokost og middag ved dagsenter til samme nivå som i Fredrikstad kommune for tilsvarende måltider levert av Nedre Glomma kjøkkentjeneste.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Endringen vil medføre redusert administrasjon. For kommunen har endringen ingen økonomisk konsekvens utover dette. Brukerne av dagsentrene vil totalt sett få redusert pris på måltider. Kostnaden for frokost økes fra 44 til 49 kr, mens kostnaden for middag er redusert fra 135 til 107 kr. Brukere som ikke benytter seg av tilbud om måltider i dag vil måtte betale 156 kr pr besøk ved foreslåtte endringer.

Miljø: Foreslått endring vil redusere risikoen for matsvinn.

Folkehelse: Alle brukere av kommunens dagaktivitetstilbud sikres måltider av god kvalitet. Brukere som ikke ønsker å betale for måltider kan velge å si fra seg plassen på dagaktivitetstilbudet. Krav om egenbetaling for måltider i dagaktivitetstilbud må vurderes opp mot CRPD, særlig artikkelene 19, 28 og 5.

Egenbetaling for nødvendige måltider kan utgjøre en økonomisk barriere som i praksis begrenser tilgang til tilbudet. Kommunen har etter CRPD en plikt til å sikre likeverdig tilgang til tjenester, tilstrekkelig levestandard og rimelig tilrettelegging. Størrelsen på egenbetalingen er vedtatt for å ikke svekke reell likestilling eller deltagelse.